

ρα τοῦ ταπεινοῦ γραφέως, ἐπειπόνων «μὴ σκυθρω-
πάζῃς πλέον.»

“Η ἐπομένη ἀνέκδοτος καὶ αὐτόγραφος ἐπιστολὴ καὶ δια-
τριβὴ τοῦ ἀιδίμου διδασκάλου τοῦ γένους Θεοφίλου Καζ-
ρη, τὸ πανομοιότερον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ὄποιου ἐδημο-
σιεύθη ἐν τῷ 119 ἀριθμῷ τῆς “Ἐστίας”, ἀπεστάλη ἡμῖν
πρὸς δημοσίευσιν παρὰ τίνος τῶν ἐν “Ἄνδρῳ φιλομόσων
συνδρομητῶν ἡμῶν, συνοδευμένη διὰ τῶν ἔξιτης γραμμῶν:

Κύριε Συντάκτα τῆς Ἐστίας.—Πολλάκις ἔρθητο, καὶ κατὰ
κόρον ἐπανελήφθη ὑπὸ τινῶν σφόδρα ζηλωτῶν τῆς Ἱερᾶς ἡ-
μῶν θρησκείας, ὅτι ὁ ἀειμνῆστος διδασκαλος τοῦ γένους
Θεοφίλου Καζτρης ἡ θεοφίλη τοῦ ὄποιου δημόσια καὶ δι-
στρέψαται, καὶ ὅτι οὐδέποτε ἐπέρεσεν ἡ παρέδεχτο σύμβων
πρὸς τὰς Ἱερᾶς ἀρχὰς τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώ-
που, αἰτίες παντικές εἰσιν ἡ κρηπής τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν
Πίστεως. Τούτων ἔνεκα δίκαιον θεωρῶ νὰ δημοσιευθῇ ἡ κα-
τωτέρω ἐπιστολὴ τοῦ σοροῦ ἑκείνου ἀνδρὸς, ἥτις μετὰ τὸν
θάνατόν του εὐρήθη εἰς τὴν τέξπην τοῦ τριθανούσου του, ὅπερ
ἔφορει, καὶ τὸ ὄποιον ἐκόμισεν ἐκ Σύρου εἰς “Ἄνδρον ὁ μα-
καρίτης ἀδελφός του Δημήτριος. Δίκαιον δὲ θεωρῶ νὰ δη-
μοσιευθῇ ἐπίσης καὶ ἡ περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς τοῦ ἀν-
θρώπου πραγματεία τοῦ ἐναρέτου ἑκείνου ἀνδρὸς, καθόσον
πολλοί, ἐκ πλάνης βεβαίως, ἀποδύονται ὅτι δικαιασίας
ὅλως ἀντιθέτους πρὸς τὰς δοξασίας ἢ ἔκεινος ἐπέρεσεν.

Δέχθητε κτλ.

“Ολως ὑμέτερος;

Λ. Κ. Μ.

Σ. τ. Δ.

*

*

*

Φιλάρθρωπε τῷν Ὀρφανῷ προστάτα,

Διὰ τοῦ αὐταδέλφου μου Σας ἔξαποστέλλω,
κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν μου, σύντομον ἔκθεσιν οὐχὶ
ὅλων, ἀλλὰ τινῶν μάργον ἐπιχειρημάτων, διὰ τῶν
δοπίων ἀποδεικνύεται ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς.

“Αν καὶ ἐπειδύμουν νὰ τὴν ἔκτείνω περισσό-
τερον, προσθέτων ὅσα καὶ φιλόσοφοι καὶ συγ-
γραφεῖς καὶ ὑμέτεροι καὶ ἄλλων ἔθνων λέγουσι
πρὸς ἐπιθεβαίωσιν τοῦ τόσον παρηγορητικοῦ καὶ
ἀγαπητοῦ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ
τόσον συμφώνου μὲ τὴν ἀληθινὴν εὐδαιμονίαν
του δόγματος, οὔτε δὲ χρόνος ὅμως, οὔτε αἱ πε-
ριστάσεις μὲ ἐσυγχώρουν νὰ πληρώσω ταύτην
μου τὴν ἔφεσιν.

“Ισως ὁ Δοτήρ ὅλων τῶν ἀγαθῶν μὲ ἀξιώση
νὰ τελειώσω ἄλλοτε, ὅτι τώρα νὰ πράξω δὲν
δύναμαι.

Πλὴν Σας βεβαιῶ, ὅτι ἐν τῶν ἴσχυροτέρων ἐ-
πιχειρημάτων, διὰ τοῦ ὄποιου θέλετε πεισθῆ ἀ-
ναμφιβόλως περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς,
θέλετε εὑρεῖ, ἐὰν προσέξετε διλίγον μόνον εἰς τὸ
βάθος τῆς φιλανθρώπου καὶ φιλοστόργου καρ-
δίας Σας.

“Ανακαλέστατε εἰς τὸν νοῦν Σας πόσον λυπεῖ-
σθε βλέποντες ἄνθρωπον ἀληθῶς δυστυχοῦντα,
καὶ πόσον προσπαθεῖτε νὰ τὸν βοηθήσετε.

“Ἐνθυμήθητε ποίαν ὁδύνην ὑποφέρει ἡ φιλό-
στοργος καρδία Σας ὅταν ἀσθενήσῃ κανέν τῶν
τέκνων Σας, πόσον ἐπιθυμεῖτε, ἐὰν ἡδύνασθε, ἀ-
μέσως νὰ τὸ θεραπεύσητε, καὶ πόσην, ὅταν ἀρ-
χίσῃ νὰ ἀναλαμβάνῃ, αἰσθάνεσθε καὶ χαρὰν καὶ
ἀγαλλίασιν. Εἴμεθα ἡμεῖς ἄρχες γε καὶ φιλανθρώ-
πότεροι καὶ φιλοστυργότεροι ἀπὸ τὸν φύσει φι-

λάνθρωπον καὶ φιλόστοργον ὅλων τῶν λογικῶν
κτισμάτων πατέρα, ὅστις καὶ θέλει βέβαια καὶ
δύναται νὰ καταστήσῃ τὰ τέκνα του ἀληθῶς ἀ-
θάνατα καὶ εὐδαίμονα, ἀρκεῖ μόνον νὰ ζῶσι κατὰ
τὸ πανάγιον αὐτοῦ θέλημα; νῦδόκησεν ἄρα γε
νὰ γεννῶνται, διὰ νὰ τὰ βλέπῃ μόνον ἀσπλάγ-
χνως καὶ βασανίζομενα καὶ ταλαιπωρούμενα,
καὶ τέλος ἀθλίως καὶ ἀπανθρώπως ἀποιη-
σκοντα; . . . Ἐάν εὐρεθῇ ἄνθρωπος νὰ μπολάρῃ
τοῦτο μίαν μόνην στυγμὴν, δὲν λέγω ὡς ἀλη-
θεῖς, ἀλλ’ ὡς πιθανὸν μόνον ἡ ἀμφίβολον, μεγα-
λητέραν καὶ ἀτοπίαν καὶ βλασφημίαν δὲν θήεις
δεχθῆ βέβαια. “Οθεν ἐκ μόνου τοῦ τοιούτου ἐ-
πιχειρήματος ἡμπορεῖτε νὰ πεισθῆτε, ὅτι εἶναι
ἀδύνατον δὲ ἄνθρωπος νὰ μὴν ὑπάρχῃ ἀθάνατος.
‘Αρ’ οὐ στοχασθῆτε ὅλα αὐτὰ, καὶ ἀναγνώ-
σετε καὶ τὴν ἔκθεσιν, παρακαλῶ, νὰ μὲ φανε-
ρώσετε, ἐὰν ἀγαπᾶτε, τὴν περὶ τούτων γνώ-
μην Σας.

“Ἐγὼ δὲ Σας ἐπεύχομαι εἰς ταύτην μὲν τὴν
ζωὴν βίον μαχροβιώτατον μετὰ πάντων τῶν κατὰ
Θεὸν καταθυμίων, εἰς δὲ τὴν μέλλουσαν ἀληθι-
νὴν καὶ εὐδαιμονίαν καὶ μακαριότητα, καὶ ἀ-
σπαζόμενός Σας ἀπὸ καρδίας ὡς καὶ τὰ φίλ-
τατα τέκνα Σας, μένω ὅλως εὐγνωμονῶν

Ο φίλος σας

Θ. ΚΑΪΡΗΣ.

ΠΕΡΙ ΑΘΑΝΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Σύντομος ἔκθεσις τῷν περὶ Ἀθανασίας τῆς
ψυχῆς κυριωτέρων ἐπεχειρημάτων.

“Οσον εἶναι ἀναγκαῖον εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ
μὴν ἀμφιβάλῃ διόλου, διτοι ἡ ψυχὴ ὑπάρχει ἀ-
θάνατος, τόσον ὑπάρχουσι πολλοὶ καὶ ἀναγνή-
ρητοι λόγοι, διὰ τῶν ὄποιων περὶ τούτου νὰ βε-
βαιωθῇ δύναται, ἐὰν μόνον καλῶς ἐπιστήσῃ τὸν
νοῦν εἰς τὴν περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς ἔρευναν.

“Οταν ἔξετάσῃ τις καὶ τὴν φύσιν καὶ τὰς δυ-
νάμεις τῆς ψυχῆς, θεωρήσῃ δὲ αὐτὴν καὶ ὡς ἐκ
τοῦ πανσόφου, παντοδυνάμου καὶ παναγάθου
Θεοῦ τῶν ὅλων, διτανέρευνήσῃ ὅχι μόνον τὰς δό-
ξας ὅλων ἐν γένει τῶν ἔθνων, καὶ τῶν ἀρχαίων
καὶ τῶν σημερινῶν, ὡς καὶ τὰ διάφορα αὐτῶν
ἔθιμα τὰ ὡς πρὸς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς ἀ-
ναφερόμενα, ἀλλὰ καὶ ὅλων ἐν γένει τῶν μεγα-
λητέρων σοφῶν τὰ φρονήματα, βεβαιοῦνται, ὅτι
ἡ ψυχὴ εἶναι ἀληθῶς ἀλιδος, ἡ δὲ κυρίως ἄνθρω-
πος εἶναι ἀληθῶς ἀθάνατος.

Καὶ τωάντι δὲ ἄνθρωπος μετὰ τῶν ἀλλων σω-
ματικῶν ἰδιοτήτων, οἷον τοῦ ἐκτατοῦ, τοῦ ἐ-
τεροκινήτου, τῆς βαρύτητος κτλ., ἔχει καὶ τὴν
δύναμιν τοῦ ἀντιταλαμβάνεσθαι διαφόρων αἰσθη-
μάτων, τοῦ ἐννοεῖν, κρίνειν, διανοεῖσθαι, μνημο-
νεύειν, ἔρευναν τὰ παρελθόντα, τὰ ἐνεστῶτα
καὶ τὰ μέλλοντα, τὰ παρόντα καὶ τὰ μακρὰν
ἀπέχοντα, τοῦ θεωρεῖν ἔσωτδην, καὶ αὐτογνωστι-
κὸν εἶναι, τοῦ ἀνακαλύπτειν τοὺς λόγους τῶν φαι-
νομένων καὶ τοὺς νόμους καθ’ οὓς ταῦτα ἔκτε-

λεῦγται, τοῦ συγκροτεῖν διαφόρους ἐπιστήμας καὶ ἐπινοεῖν διαφόρους τέχνας, τοῦ θεωρεῖν καὶ αὐτὸν τὸν πρώτιστον πάντων τῶν ὅντων λόγον, τὸν ὑπέροτατον τῶν ὅλων Δημιουργὸν, τὸν αὐτὸν καὶ σέβεσθαι καὶ ἀγαπᾶν, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύειν, καὶ αὐτὸν διαβιοῦντα, τοῦ προαιρεῖσθαι, τοῦ ἐλευθέρως ἐνεργεῖν κτλ.

Πᾶσαι δὲ αὗται αἱ ἴδιότητες εἰναι ἀδύνατον νὰ προσιδίαζωσιν εἰς σωματικὴν οὐσίαν, ἢ εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου διότι τὸ μὲν σῶμα εἴναι ἔτεροκίνητον, εἰς δὲ τὸν ἄνθρωπον παρατηρεῖται αὐτοκινητός εἰς τὰ σώματα φαίνεται κίνησις μόνη, καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον νόσοις κινήσεως τὰ σώματα ἐνεργοῦσι ἐπὶ παρόντων μόνον, καὶ κατὰ τοῦτον ἡ ἐκεῖνον τὸν χρόνον, δὲ ἄνθρωπος κατὰ πᾶν διάστημα, καὶ κατὰ πάντα χρόνον γεωμετρῶν, ἀστρονομῶν, φιλοσόφων κτλ.

Ἐκ τῶν διόλου διαφόρων τούτων ἀποτελεσμάτων, ἀναγκάζεται νὰ συμπεράνῃ ὁ ἄνθρωπος, ὅτι διόλου διαφόρου εἰσὶ καὶ αἱ παράγουσαι αὐτὰ αἰτίαι, καὶ ἐπομένως, ὅτι δύο εὑρίσκονται ἐν ἑκατῷ διαφόροι οὐσίαι, ἢ μὲν σωματικὴ καὶ διαλυτὴ καὶ θνητή ἢ δὲ, ὡς ἔχουσι διόλου τῆς σωματικῆς ἀντίθετα ἰδιώματα, ἀσώματος, καὶ ἐπομένως ἀδιάλυτος καὶ ἀθάνατος.

"Οτι δὲ εἰς τὸν ἄνθρωπον δύο εὑρίσκονται ἐναντίας φύσεως οὐσίαι, δύναται νὰ βεβαιωθῇ προσέτι ἐὰν παρατηρήσῃ τὰς διαφόρους αὐτοῦ κλίσεις, καὶ τὰς διαφόρους τῆς συνειδήσεως ἐνεργείας διότι ἐὰν μία μόνη εἰς αὐτὸν ὑπῆρχεν οὐσία ἔπρεπε πάντοτε νὰ ἦναι σύμφωνος μὲ ἑκατὸν, νὰ εὐαρεστήται δὲ καὶ εἰς ὅτι αὐτὸς πράττει ἀλλὰ τίς δὲν ἡξερεῖ τὰ ἐν ἑκατῷ πολλάκις παρατηρούμενα ἐναντία φαινόμενα; διότι εἰς ἄλλο πολλάκις κλίνει τὸ σῶμα, καὶ ἄλλο καὶ θέλει καὶ πράττει αὐτός τίς δὲν ἐνθυμεῖται τὴν τῆσον μὲ τὰς κλίσεις τοῦ σώματος διαφωνοῦσαν τοῦ ἀνθρώπου φωνὴν τῆς συνειδήσεως; Τὰ τοιαῦτα ἐκ διαμέτρου ἀντίθετα, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον εἰς τὸν ἄνθρωπον παρατηρούμενα φαινόμενα, εἰναι ἀδύνατον εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν νὰ ἀποδοθῶσιν οὐσίαν, καθὼς εἰναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρχῃ ἐνταυτῷ φῶς καὶ σκότος, νῦν καὶ ἡμέρα, τὸ εἶναι καὶ μὴ εἶναι, τὸ αὐτὸν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τόπον, καὶ ὅλα τὰ ἀντιφάσκοντα. Εἶναι λοιπὸν δὲ ἄνθρωπος σύνθετος ἐκ σώματος θνητοῦ καὶ ψυχῆς ἀθανάτου καὶ ἀιδίου μακαριότητος ἐπιδεκτικῆς.

"Οτι δὲ δὲ ἄνθρωπος εἶναι ἀληθῶς ἀθάνατος, καὶ διὰ τῶν ἔξης νὰ βεβαιωθῇ δύναται.

Οὐδὲν εἰς μάτην, εἰναι ἀξίωμα μποταύτων τῶν πραγμάτων καθ' ἑκάστην ἐπικυρούμενον, διοιλογούμενον ἀπὸ ὅλους καὶ εὔκολον νὰ ἐννοηθῇ ἀπὸ τὸν τυχόντα διότι ἀρκεῖ μόνον νὰ παρατηρήσῃ ὄπωσιν τὰ εἰς τὴν φύσιν συμβαίνοντα, καὶ θέλει μάθει, ὅτι τίποτε δὲν ὑπάρχει, τίποτε δὲν

παρήχθη εἰς οὐδὲν συγτεῖνον ἀπὸ τὸν πάνσοφον, πανάγαθον, καὶ παγτοδύναμον Δημιουργὸν τῆς φύσεως ὅλα δὲ παρήχθησαν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι πρός τι τέλος ὅπτως δὲ ἥλιος, οἱ ἀστέρες, τὸ φῶς, ἡ γῆ, τὸ πῦρ, δὲ ἀὴρ κτλ. εἰς μάτην βέβαια δὲν ἐδημιουργήθησαν" ὅστις δὲ ἐρευνήσῃ αὐτὰ μανθάνει καὶ τὸ τέλος, δὲ δὲ παρήχθησαν, καὶ ὅτι καὶ αἱ αὐτῶν ἐνέργειαι εἰναι διὰ παντὸς μὲ τὸ τέλος αὐτὸν σύμφωνοι.

Καὶ αὐτὸ λοιπὸν τὸ προφανέστατον ἀξίωμα τὰ περὶ τὸν ἄνθρωπον ἐρευνῶντες συμβαίνοντα, βεβαιούμεθα ὅτι τωράντι μπάρχει ἀθάνατος.

"Ο ἄνθρωπος ἔχει δύναμιν ἢ ἀξίωμα οὐχὶ μόνον τὰ ἐνεστῶτα, ἀλλὰ καὶ τὰ παρελθόντα καὶ τὰ μέλλοντα νὰ μανθάνῃ, οὐχὶ μόνον τὰ περὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τὸν ἥλιον κτλ., τὰ περὶ τὸ Σύμπαν δόλκηρον, νὰ ἐρευνᾷ τοὺς λόγους τῶν φαινούμενων, νὰ θεωρῇ αὐτὸν τὸν ὑπέρτατον τῶν ὅλων Δημιουργόν.

"Εχει θέλησιν ἐλευθέραν.

"Εχει προαίρεσιν μηδόλως εἰς ταύτην τὴν ζωὴν πληρουμένην.

"Εχει ἔφεσιν τοῦ ζῆν διακαεστάτην.

"Εχει δύναμιν τοῦ γινώσκειν καὶ ἀγαπᾶν τὸν Θεόν, τοῦ γινώσκειν τὸ Πανάγιον Λότοῦ Θέλημα, καὶ καὶ αὐτὸ διαβιοῦν, καὶ καὶ αὐτὸ διακιούσθαι τοῦ μόνω λατρεύειν τῷ Θεῷ.

"Ἐὰν δὲ ἐρευνήσωμεν τὰς δυνάμεις ταύτας τοῦ ἀνθρώπου ὡς πρὸς τὴν ζωὴν ταύτην, εὑρίσκομεν, ὅτι οὐδεμίᾳ ἔξ αὐτῶν εἰναι δυνατὸν νὰ πληρωθῇ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ κατὰ τὸ βραχὺ τοῦ χρόνου διάστημα, κατὰ τὸ ὄποιον ἐπ' αὐτῆς ζῆ.

Διότι τί εἶναι δσα πραγματικῶς μανθάνει πρὸς δσα νὰ μάθῃ δύναται παραβαλλόμενα;

Τί δσα ἀπολαμβάνει πρὸς δσα προαιρεῖται;

Ηστο εἶναι ἡ ζωὴ του, ἡς ἦναι καὶ δ μακροβιώτατος, πρὸς δσην νὰ ζῆ ἐπιθυμεῖ; ποίαν εὑδαιμονίαν ἔχει εἰς ταύτην τὴν ζωὴν; ποίαν ἀμοιβήν λαμβάνει διὰ τὴν ἀρετήν του; ἡ καλήτερα ποίαν κακοδαιμονίαν δὲν δοκιμάζει; πόσους καταδιωγμοὺς δὲν ὑποφέρει τολμῶν νὰ λέγῃ τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ πράττῃ τὸ ἀγαθόν; Δὲν θριαμβεύει ἀρά γε τὸ φεῦδος καὶ ἡ ἀπάτη; Δὲν τιμάται ἡ συκοφαντία, ἡ ὑπόκρισις, δ δόλος; δὲν ἐπιτυχαίνει ἡ κολακεία; δὲν καταθλίβεται καὶ καταπιέζεται δ δίκαιος καὶ δ ἐνάρετος; κτλ.

"Η πρέπει λοιπὸν νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι αἱ θαυμασταὶ τοῦ ἀνθρώπου ἴδιότητες οὐ μόνον εἰς μάτην, ἀλλὰ καὶ πρὸς βλάβην εἰς αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ τῆς φύσεως ἐδόθησαν, τὸ δόποιον εἶναι ἀδύνατον, ἡ θέλει δοθῇ ἀναγκαίως εἰς τὸν ἄνθρωπον ἵκανὸς διαρκείας χρόνος διὰ νὰ βαλθῶσιν αἱ τοιαῦται δυνάμεις εἰς ἐνέργειαν· καὶ ἐπειδὴ ἡ ἐπὶ τῆς γῆς ζωὴ οὕτοι εἶχαρκεῖ, οὕτε εἶναι εἰς τοῦτο ἐπιτηδεία, ἐπεται, ὅτι εἰς τὸν

ἄνθρωπον θέλει δοθῆ μετὰ τὴν ζωὴν ταύτην καὶ ἄλλη, εἰς τὴν ὅποιαν θέλει ἀπολαύσει ὅσων ἐπλάσθη ἐπιδεκτικὸς, ἐὰν ὅμως ζήσῃ εἰς ταύτην συμφώνως μὲ τὸν ὑπὲρτάτου Δημιουργοῦ τῆς φύσεως δοθέντα εἰς αὐτὸν νόμον.

Διὰ νὰ ἔνοησωμεν δὲ τοῦτο καλήτερο, ἃς ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ ἐν τῇ μήτρᾳ ἔμβρυον ἥδυνατο νὰ θεωρῇ τὰ περὶ αὐτὸν καὶ νὰ συλλογίζεται· τί ἀρά γε ἥθελεν εἰπεῖ τοῦτο; ἔχω χειρας, πόδας, ὀφθαλμοὺς, ὡτα, στόμα, γλῶσσαν, λάρυγγα, πνεύμονα, τὰ ὅποια εἰναι τώρα διόλου εἰς ἐμὲ ἄχρηστα· ἀρά γε εἰς μάτην ταῦτα μὲ ἐδόθησαν; ἀν στοχασθῇ ὅτι εἰς μάτην, ἥθελε παραλογισθῇ βέβαια καὶ δεχθῇ φεῦδος προφανέστατον· δοθῶς λοιπὸν συλλογίζομενον ἥθελεν εἰπεῖ ὅχι εἰς μάτην, καὶ ἐπομένως ἥθελε συμπεράνει, ὅτι δὲν ἐπλάσθη νὰ ζῇ εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ἀλλ’ εἰναι ἀνάγκη νὰ ζήσῃ καὶ ἀλλοθι, ὅπου χειρες, πόδες, ὀφθαλμοὶ κτλ. θέλουσιν εἰσθαι εἰς αὐτὸν χρήσιμα.

Τοιαῦτα τινὰ καὶ δὲν τῇ μήτρᾳ τῆς ζωῆς ταύτης εὑρισκόμενος ἀνθρώπως νὰ συλλογίσθῃ δύναται· ἔχω δυνάμεις μηδόλως εἰς τὴν ζωὴν ταύτην ἐκπληρουμένας· ἀρά γε εἰς μάτην αὐταὶ μὲ ἐδόθησαν; ἀν νομίσην, ὅτι εἰς μάτην, παραλογίζεται βέβαια, καὶ δέχεται φεῦδος προφανέστατον· ὅθεν πρέπει ἀναγκάνως νὰ συμπεράνῃ, ὅτι δὲν ἐπλάσθη ὑπὸ τοῦ Πανσόφου καὶ Παναγάθου καὶ Παντοδυνάμου Θεοῦ διὰ νὰ ζήσῃ μόνον εἰς ταύτην τὴν ζωὴν, ἀλλὰ θέλει μεταβῆ καὶ εἰς ἄλλην, ὅπου κι δοθεῖσαι εἰς αὐτὸν δυνάμεις θέλουσι βληθῆ εἰς ἐνέργειαν.

Ἐκ τούτων λοιπὸν συμπεράνομεν, ὅτι δὲν ἀνθρώπως ἐπλάσθη τωόντι ἀθάνατος· καὶ ἐπειτα ἀν τοῦτο τὸ θεοσεΐεν δυνάμενον λογικὸν δὲν ὑποτεθῇ θνητὸν, ποῖα λοιπὸν εἰναι τοῦ ἀθανάτου Δημιουργοῦ τὰ ἀθάνατα ἔργα; ἢ ἀναίσθητος ὅλη; ἀλλ’ αὐτῆς ή ὑπαρξίες εἰναι ἀληθινὴ ἀνυπαρξία.

Καὶ ὅταν δὲν ἀνθρώπος εἰναι θνητός, ποῦ τότε η Σοφία τοῦ Θεοῦ, ὅτε ἀναίσθητα κτίσματα, λίθοι, φυτά, ἀλογα ζῶα, εἰναι πολυχρονιώτερο παρὰ τὸ θαυμαστὸν αὐτὸν δημιουργημα, τὸν ἀνθρωπὸν; ποῦ ή ἀγαθότης καὶ παντοδυναμία του, ὅταν μηδαμινὰ ὄντα εἰναι ἀσυγκρίτως παρ’ αὐτὸν διαρκέστερα; ποῦ ή δικαιοσύνη του, ὅταν ἡ γῆ εἰναι πλήρης ἀδικιῶν; ὅταν δέ μόνος ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ Δημιουργοῦ καὶ τῶν δημιουργημάτων οὔτοι ἔξιος θεωρής παρέρχεται, τὰ δὲ λοιπὰ δημιουργήματα διαρκῶσιν ἀἰδίως; ὅταν δέ μόνος ἐπὶ τῆς Γῆς δυνάμενος καὶ γινώσκειν καὶ ἀγαπᾶν οὔτοι καὶ οὔτῳ μόνῳ λατρεύειν καὶ εἰς οὔτον ἐλπίζειν, ἀθλίως τὸ ζῆν ἀφαιρεῖται, τὰ δὲ μηδὲν τούτων νὰ πράξωσι δυνάμενα διὰ παντὸς διαμένωσι;

Διατί νὰ ἔνσταλάξῃ εἰς τοῦ ἀνθρώπου τὸ σῆθος αὐτὴν τὴν ἀκόρεστον τοῦ ζῆν καὶ τοῦ εὐ-

δαιμονεῖν ἔφεσιν, καὶ νὰ ἐμφυτεύσῃ εἰς τὸν νοῦν του τὴν τόσον παρηγορητικὴν καὶ μὲ τὴν ἀληθινὴν ζωὴν καὶ εὐδαιμονίαν του σύμφωνον τῆς ἀθανασίας ἰδέαν;

Ποιος λοιπὸν ἀγαθὸς καὶ παντοδύναμος πατὴρ είναι δ Θεὸς, ὅταν δυνάμενος νὰ δημιουργήσῃ τὸν ἀνθρωπὸν, τὸ θαυμαστώτερον τῶν ἐπὶ γῆς δημιουργημάτων του, ἀθάνατον καὶ νὰ τὸν ἀφαρπάσῃ ἀπὸ τὰς περικυκλώσας αὐτὸν δυστυχίας, τὸν ἔπλαστον καὶ θνητὸν καὶ δυστυχέστατον; διατί λοιπὸν ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τὸ εἶναι; ἐπὶ τὸ δυστυχεῖν μόνον; καὶ τότε τί ἥθελεν εἰσθαι αὐτὸς δ Θεὸς πατὴρ, ἢ . . .

Διατί ἔδωκε τὴν δύναμιν εἰς αὐτὸν, ὥστε ὅλα τὰ ἔθνη διποιουδήποτε θρησκεύματος καὶ ἀνήναι, καὶ αὐτὰ τὰ βαρύχρωτατα, καὶ αὐτὰ τὰ ἀνθρωποφάγα, νὰ ἦναι ὑπερβέβαια διὰ τὴν ἀθανασίαν του ἀνθρώπου;

Καὶ τωόντι ὅλα τὰ ἀρχαῖοι ἔθνη, Αἰγύπτιοι, Ἰνδοὶ κτλ., ὅλα τὰ σημερινὰ, ὅλα τὰ νεωστὶ ἀνακαλυπτόμενα δέχονται ὡς βεβαιότατον, ὅτι δὲν ἀνθρώπος καὶ μετὰ θάνατον ζῇ ἀἰδίως, καὶ δειπνύουσι τοῦτο δημοσίως διὰ διαφρόων περὶ τους τεθνεῶτας τελετῶν.

Καὶ τελευταῖον δὲν ὑπῆρξεν εἰς τὰ ἀρχαῖα ἔθνη, δὲν ὑπάρχει εἰς τὰ σημερινὰ ἀληθῶς σοφὸς καὶ ἐνάρετος φιλόσοφος, ἀληθῶς σοφὸς καὶ ἐνάρετος Νομοθέτης, ὅστις νὰ μὴν ἦναι πεπεισμένος καὶ νὰ μὴ λέγῃ εἰς ὅλους, ὅτι δὲν ἀνθρώπος ἐπλάσθη διὰ τὴν ἀἰδίότητα.

Ἄλλ’ ἔγω νομίζω, ὅτι ὅλα ἐνγένει τὰ κτίσματα λέγουσιν εἰς αὐτόν· Ἀνθρωπε, Σὺ δύνασαι νὰ μάς θεωρῇς, καὶ εἰσαι ἀνώτερος τῶν ὑπὸ Σου μέχρι τοῦδε τούλαγιστον θεωρηθέντων, ἡμεῖς διαρκοῦμεν καὶ πῶς εἰναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃς Σὺ θνητός;

Ο ίδιος τῶν ὅλων Δημιουργὸς μοὶ φαίνεται, ὅτι λέγει καθ’ ἑκάστην εἰς τὸν ἀνθρωπὸν, εἰς τὸν σοφὸν καὶ ἐνάρετον.

Ἀνθρωπε, Σὺ ἐπλάσθης ὑπ’ ἐμοῦ διὰ νὰ μὲ γνωρίζῃς καὶ νὰ μὲ ἀγαπᾶς, καὶ νὰ ἀπολαμβάνῃς δι’ ἐμοῦ τὴν εἰς ἐμὲ μακαριότητα, μιμούμενος ἐμὲ ὅσον ἐνδέχεται κατὰ τὴν σοφίαν, ἀγιότητα, ἀγαθότητα, δικαιοσύνην, φιλανθρωπίαν, κτλ., ἐνούμενος μὲ ἐμὲ διὰ τῆς γνῶσεως τῆς ἀγάπης σου· ἔγὼ εἴμαι αἰώνιος καὶ ἀθάνατος, καὶ πῶς εἰναι δυνατὸν σὺ νὰ ἦσαι θνητός;

Σὺ ἀποθνήσκεις διὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἀρετὴν, Σὺ ἀδικεῖσαι, δυστυχής, ἔγὼ εἴμαι δίκαιος· πῶς εἰναι δυνατὸν νὰ σὲ ἀφήσω χωρὶς ἀμοιβῆς;

Ποιλλὰ τῶν ἔργων σου διαρκοῦσι περισσότερον παρὰ Σὲ, ὅστις εἰσαι ἔργον ἴδιον μου. Σὺ ἀγαπᾶς τόσον τὰ τέκνα σου, τοὺς γονεῖς, τοὺς φίλους σου, τοὺς δυστυχεῖς, τὰ ὄφρωνά, τὸν ἀνθρωπὸν, ὥστε ἀν Σὲ ἦτο δυνατὸν, ἥθελες τους καταστήσει ὅλους καὶ εύτυχεῖς καὶ ἀθανάτους.

Σὺ δὲν ἡξεύρεις τί νὰ κάμης βλέπων τὰ δάκρυα
τοῦ θρηνοῦντος τὸν ἀποθανόντα μονογενὴν γιών
του, καὶ προσπαθεῖς νὰ τὰ σπογγήσῃς· εἰσαι Σὺ
λοιπὸν καὶ δυνατώτερος, καὶ σοφώτερος, καὶ ἀ-
γαθώτερος, καὶ δικαιότερος, καὶ φιλοστοργότε-
ρος, καὶ φιλανθρωπότερος, καὶ συμπαθέστερος παρ'
ἔμε; εἰς τοῦτο λανθάνεται, ωὐ μου· ὅχι δὲν σὲ
ἐδημούργησα ἐγὼ θυητόν. Σὲ ἔπλασα ἀθάνατον
διὰ νὰ ζῆς αἰδίως, καὶ ζῶν κατ' ἐμὲ νὰ ἀπολαμ-
βάνῃς ἀἰδίως δροῖαν μὲ τὴν ἰδικήν μου μακα-
ρότητα.

Καὶ ὡς ἐκ τῆς φύσεως λοιπὸν, καὶ ὡς ἐκ τῶν
δυνάμεων τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὡς ἐξ
αὐτοῦ τοῦ Δημιουργοῦ, καὶ ὡς ἐξ αὐτῶν τῶν ἐ-
θνῶν, καὶ ἐκ πάντων ἐν γένει βεβαιούμεθα, ὅτι
διὸνθρωπος ἐπλάσθη διὰ νὰ ἥναι ἀθάνατος, καὶ
ἐπομένως, ὅτι πρέπει νὰ πράττῃ ἕργα ἀθανα-
τίας καὶ αἰδίοτητος ἄξια.

Μακάριος ἀληθῶς, καὶ τρισμακάριος, δοτις γι-
νώσκων καὶ ἀγαπῶν τὸν Θεόν, καὶ κατ' αὐτὸν
διαβιούνς καὶ Αὐτῷ μόνῳ λατρεύων, δειχθῇ τοῦ
μεγάλου τωράντι καὶ θαυμασίου δωρήματος τοῦ
Τύπιστου, αὐτῆς τῆς ἀθανατίας καὶ τῆς ἀἰδιό-
τητος ἄξιας!

ΘΟΦΙΛΟΣ ΚΥΡΗΣ.

ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΗΜΕΡΑΙ ΕΝ ΚΕΤΙΓΝΗ.

Ἡ συντομωτέρα ὁδὸς, ἵνα μεταβῇ τις εἰς Κε-
τίγνην, εἶναι ἡ διὰ Καττάρου τῆς Δαλματίας.
Ἐπειδὴ δὲ πρὸς τοῦτο, ἀναχωρῶν τις ἐκ Κερ-
κύρας, διέρχεται παρὰ τὰς λίαν ἀξιοπεριέργους,
ἄλλ' οὐχὶ καὶ λίαν γνωστὰς χώρας τῆς Ἀλβα-
νίας καὶ Δαλματίας, θέλω ποιήσει παρέκθασίν
τινα, διαλαμβάνων ὡς ἐν προιμίῳ, καὶ περὶ τοῦ
μέχρι Καττάρου δρομολογίου μου. Εὔτυχῶς (ὅ-
περ σπανίως κατὰ τὴν γραμμὴν ταύτην συμβαί-
νει) ἀνεχώρησα ἐκ Κερκύρας ἐν ἀρίστῃ συντρο-
φίᾳ, ἔχων συνοδοιπόρους τὸν Γάλλον Κύριον Lé-
tourneau, ἀντιπρόσεδον τοῦ Ἐφετείου Ἀλεξαν-
δρίας, καὶ τὸν "Ἀγγλὸν συνταγματάρχην Lyous
Fremanbel. Παραπλεύσαντες τὴν ἄγονον καὶ
πετρώδη νότιον Ἀλβανίαν καὶ κατόπιν τὴν εὐ-
φορωτάτην Μέσην Ἀλβανίαν, παρὰ τὰς ἐκβολὰς
σχεδὸν τῶν παραλήλων διασχιζόντων αὐτὴν
ποταμῶν, ἐσταματήσαμεν διλίγας ὥρας πρὸ τῶν
κωμοπόλεων Αὔλωνος καὶ Δυρράχίου, ἥτοι τῆς
ἀρχαίας καὶ ἴστορικῆς Ἐπιδάμνου, κυριωτέρας
αἰτίας τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, συμμερι-
σθείσης πάσας τὰς περιπετείας τῆς Ἐλλάδος
καὶ τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους καὶ ἐπιδεικνυούσης
ἔτι ἀκμαῖον καὶ ἐπικρατοῦν τὸ ἐλληνικὸν πνεύ-
μα. Ἐκεὶ θελήσαντες νὰ ἀποθίσαμεν μετὰ
τῶν δύο συνοδοιπόρων μου, ἵνα ἀνταποκριθῶμεν
πρὸς τὰς δεξιώσεις καλῶν φίλων καὶ συμπολι-
τῶν, μικροῦ δεῖν ἐπινγόμεθα, διότι, ἀνατραπεί-
σης τῆς λέμβου, ἐμείναμεν ἐπιπλέοντες καὶ ἐπὶ
πολὺ ἐπαλαίσαμεν κατὰ τῆς κυματοέσσης θα-

λάσσης. Εὔτυχῶς, ἀπαντες κολυμβηταὶ, ἡδυνή-
θημεν νὰ σωθῶμεν καὶ κακῶς ἔχοντες νὰ ἐπα-
νέλθωμεν ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ. Τοῦ ἐπεισοδίου τού-
του μὴ σχόντος ἄλλας συνεπείας δὲν ἀνεμιμη-
σκόμεθα ἢ μόνον τοῦ φαιδροῦ μέρους καὶ, ἀντὶ
νὰ μηνησικαῦμεν κατὰ τοῦ πλοιάρχου, οὐδεμίαν
λαβόντος πρόνοιαν πρὸς διάσωσιν ὥμιν, ἔξεδι-
κούμεθα κατ' αὐτοῦ δι' ἐπιγραμμάτων, διότι,
νεόγαμος καὶ διερχόμενος ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ τὴν
σελήνην τοῦ μέλιτος, ἀντὶ νὰ φροντίσῃ περὶ κιν-
δυνεύοντων ἐπιβατῶν, ἐφρόντιζε φυσικῷ τῷ λόγῳ
νὰ καθησυχάσῃ τὴν ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ κινδύνου ἡ-
μῶν καταπτούθεισαν θελκτικὴν σύζυγόν του.
Ἐκεῖθεν δὲ, παραπλεύσαντες τὴν ὥραίαν Ἀνω
Ἀλβανίαν καὶ διελθόντες παρὰ τὸ στόμιον τοῦ
Μπογιάννα καὶ παρὰ τὸ Ἀγτίθαρι, ἡρξάμεθα
παραπλέοντες τὴν Δαλματίαν, ἀνωθεν τῆς δ-
ποίας ἀμέσως ἐθεωρήσας ἐπικαθήμενα τρόπον
τινα τὰ ὑψηλὰ, πετρώδη καὶ πράγματι σχεδὸν
μελανὰ ὅρη τοῦ Μαυροβουνίου. Εἰσελθόντες εἰς
τὰ στόμια τοῦ Καττάρου, πολλὴν ἔχοντα τὴν
δροιότητα πρὸς τὸν Βόσπορον, ἐπὶ δύο ὥρας καὶ
μέχρις ὅτου τὸ ἀτμόπλοιον φθάσῃ εἰς τὸ ἐν τῷ
μυχῷ τοῦ κόλπου κείμενον Κάτταρον, ἐπλέομεν
ἐν τῷ μέσῳ ἐλικοειδῶν πορθμῶν, ἐκατέρωθεν
τῶν δύοιων ὑπάρχουσι κῶμαι καὶ χωρία γρα-
φικὴν ἔχοντα θέαν. Τὸ Κάτταρον κεῖται ἐπὶ
τῶν ποδῶν καθέτως ἐπικαθημένου ὑψηλοῦ ὅρους,
ώς ἐκ τούτου δὲ καὶ πληκτικὸν είναι καὶ δρί-
ζοντα ἔχει λίαν περιωρισμένον. Ἐκτὸς τοῦ φρου-
ρίου καὶ τῶν δρυμωμάτων, οὐδέν τι ἔτερον ἄξιον
λόγου βλέπει τις ἐν αὐτῷ.

Τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα ἀνεχώρησα ἐκ Κατ-
τάρου διὰ Κετίγνην. Ἰνα μεταβῇ τις ἔκεισε,
πρέπει ν' ἀνέλθῃ ἐφιππος εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ
καθέτως ἐπικαθημένου τοῦ Καττάρου ὑψηλοῦ ὅ-
ρους. Ἡ ἀνοδὸς αὐτη διασκεῖ ὑπὲρ τὰς δύο ὥ-
ρας ἐπὶ καλῆς ἐλικοειδοῦς ὁδοῦ. "Οσον ὑψηλότε-
τερον ἀναβαίνει τις, τόσον ὥραιότερον καὶ μεγα-
λοπρεπέστερον παρίσταται τὸ θέαμα. Ὁ δρίζων
εἶναι ἥδη εὐρύτατος καὶ τὸ βλέμμα ἔνθεν μὲν
εἰσδύει εἰς τὰ στόμια τοῦ Καττάρου καὶ τὰ ἐ-
κατέρωθεν ὅρη, ἔνθεν δὲ ἐπισκοπεῖ τὸ ἀδριατι-
κὸν πέλαγος. Τῶν φρουρίων κανονοβολούντων διη-
νεκῶς τὴν ἥμέραν ἔκεινην, χάριν τοῦ Πάσχα, δ
κόδιος τῶν τηλεβόλων ἀντήχει ἐπὶ τῶν βράχων.
Παρὰ τὴν κορυφὴν τοῦ ὅρους εἰσέρχεται τις ἐν-
τὸς τῶν δρίων τοῦ Μαυροβουνίου, διακρίνων ἀ-
μέσως τὴν μετάβασιν ταύτην ἐκ τῆς διαφορᾶς
μεταξὺ τῆς αὐστριακῆς καὶ τῆς μαυροβουνιακῆς
ὅδοῦ, διαφορᾶς, ἣν πρέπει τις νὰ κρίνῃ ἐπιει-
κῶς ἀναλογιζόμενος τὸ πενιχρὸν τοῦ τόπου καὶ
τὴν φύσιν τοῦ ἐδάφους. Ἐπὶ τρεῖς ἔκειθεν κατὰ
συνέχειαν ὥρας καὶ μέχρις εἰσέρχεται τις
Κετίγνην, διέρχεται τις ἐν μέσῳ ἀποτόμων καὶ
φαλακρῶν δρέων καὶ σχηματίζει ἀμέσως τὴν ι-
δέαν ὅτι τὸ ζήτημα τῆς αὐξήσεως τῶν δρίων